Рівність, штучний інтелект, алгоритми та автоматизовані рішення:

як виявляти та долати дискримінацію в контексті ШІ?

Люблін 2026, Радім Полчак

Funded by
the European Union

MUNI

питання Права,

питання Факту

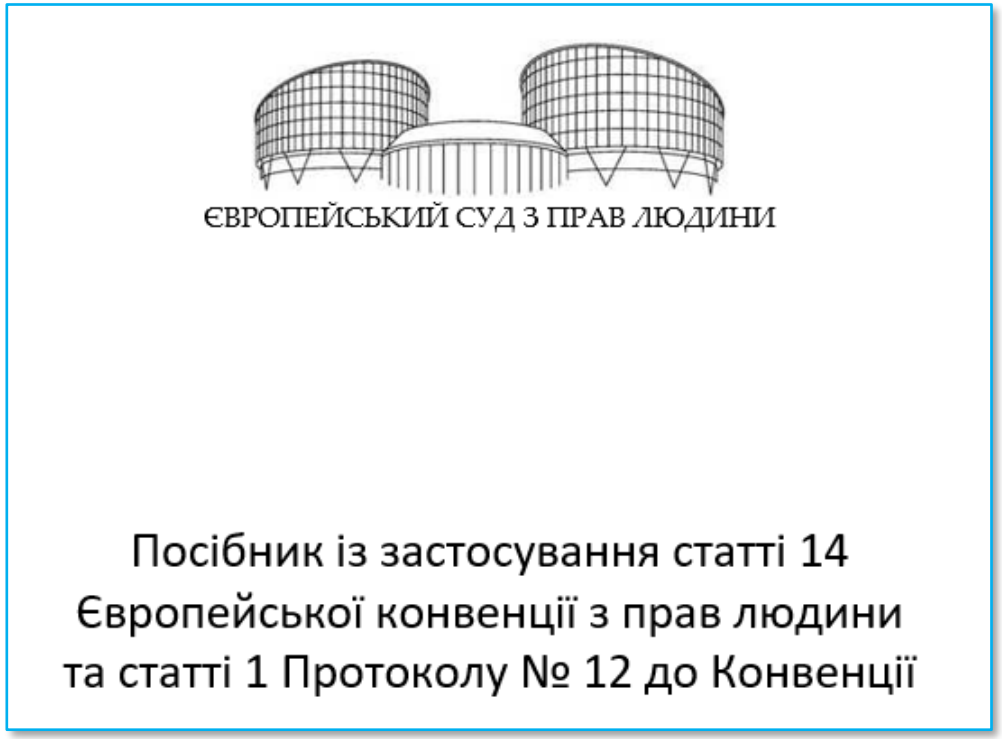

сфера застосування або тонкі межі по суті (не є специфічно проблематичним)

атрибуція, вина (можливо, дещо проблематично, але здебільшого юридично нерелевантно)

доведення функціонування (логіки) алгоритму

доступність (інтелектуальна власність, комерційна таємниця, питання юрисдикції тощо)

пояснюваність – навіть якщо алгоритм доступний – зокрема у сфері ШІ (алгоритми на основі машинного навчання за своєю природою не піддаються поясненню)

все врегульовано у праві ЄС

(навіть до Регламенту про ШІ)*

Право на отримання інформації щодо (ст. 14–15 GDPR): «існування автоматизованого прийняття рішень, у тому числі профайлінгу, і (...), принаймні в таких випадках, **зрозумілої інформації про використовувану логіку**, а також значення та передбачуваних наслідків такої обробки для суб’єкта даних»

РОЗДІЛ III
РІВНІСТЬ

Стаття 20

Рівність перед законом

Усі особи є рівними перед законом.

Стаття 21

Недискримінація

1. Будь-яка дискримінація за будь-якою ознакою, зокрема статі, раси, кольору шкіри, етнічного чи соціального походження, генетичних рис, мови, релігії чи переконань, політичних чи будь-яких інших поглядів, належності до національної меншини, майнового стану, народження, інвалідності, віку чи сексуальної орієнтації, забороняється.

2. У межах сфери застосування Договорів і без шкоди для будь-яких їхніх спеціальних положень будь-яка дискримінація за ознакою громадянства забороняється.

+ Преамбула GDPR, пункт 63: «Це право не повинно негативно впливати на права або свободи інших осіб, у тому числі на комерційну таємницю чи інтелектуальну власність, зокрема на авторське право, яке захищає програмне забезпечення. Проте наслідком таких міркувань **не повинна бути відмова надати будь-яку інформацію суб'єкту даних**.»

*але чи справді?

(можливо, не) все врегульовано в праві ЄС

+ Регламент про ШІ – відповідність (сертифікація)
+ Директива про відповідальність за якість продукції – тягар доказування –
але це не стосується типових випадків на кшталт кредитного скорингу

C-634/21 Schufa – певною мірою – автоматизовані рішення
C-203/22 – Stadt Wien – єдина справа по суті на сьогодні

на розгляді:
C-159/25, Rowicz
C-806/24, YETTEL

майже повна відсутність реальних справ

питання Права

питання Факту

питання Мотивації